

Hoeve Maria

Notitie waardenindicatie

Landekensdijk 9 te Lage Zwaluwe

Res nova Monumenten 2018

www.resnovamonumenten.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
1.1	Opmaat	3
1.2	Productie en regie	3
2	Ligging en omschrijving	4
2.1	Ligging en cultuurhistorie	4
2.2	Beschrijving.....	8
2.3	Bebouwing in de omgeving	16
3	Waardenindicatie.....	18
3.1	Inleiding.....	18
3.2	Waardering	18
4	Bronnen.....	20

Colofon, disclaimer en lay-outwijzer

Colofon:

Opdrachtgever: Pouderoyen Compagnons

Repro's: Pouderoyen Compagnons, Res nova
Monumenten

© 2018 Res nova Monumenten

Op deze publicatie berust auteursrecht.

Disclaimer:

Het onderzoek van Res nova Monumenten heeft een onafhankelijk en pragmatisch karakter en is niet bedoeld voor wetenschappelijke doeleinden, maar voor besluitvormingsprocessen in het kader van beheer, behoud en ontwikkeling. Ieder onderzoek steunt wel op wetenschappelijke analyse en synthese en leidt vaak tot verrassende vondsten. De conclusies en aanbevelingen dragen het karakter van een advies, voor de opvolging waarvan Res nova Monumenten geen verantwoordelijkheid draagt.

Status rapport:

Dit rapport – versie 21-03-2018 – is definitief.

Afbeelding omslag:

Zuidwest hoek van Landekensdijk 9 te Lage Zwaluwe

1 Inleiding

1.1 Opmaat

De opdrachtgever, de familie Schriel heeft Res nova Monumenten gevraagd een waardenindicatie uit te voeren naar het pand.

Landekensdijk 9 is een agrarisch complex, bestaande uit een woning, schuur en bakhuisje uit 1934, dat is gelegen in het open agrarisch gebied ten zuiden van de bebouwde kom van Lage Zwaluwe. De boerderij heeft geen status als rijks- of gemeentelijk monument.

De opdrachtgever heeft de wens om de schuur te restaureren en herbestemmen tot woonhuis. Het vigerende beleid biedt hiervoor ruimte. Van belang hierbij is dat wordt aangetoond dat het pand als cultuurhistorisch waardevol object kan worden aangeduid.

Onderhavige rapportage dient als onafhankelijke onderbouwing om vast te stellen of Landekensdijk 9 kan worden gekenmerkt als een cultuurhistorisch waardevol object.

1.2 Productie en regie

Dit rapport is van de hand van drs Don Rackham. Het is collegiaal getoetst door drs Margreeth Bangert.

2 Ligging en omschrijving

2.1 Ligging en cultuurhistorie

Landekensdijk 9 is gelegen ten zuiden van de kern van Lage Zwaluwe. Even ten zuiden loopt de A59, ten westen de A16. Dit gebied wordt momenteel gekenmerkt door een agrarisch open polderlandschap. De boerderij ligt meteen ten westen van de woonkern Blauwe Sluis.

Afb. 1 Luchtfoto van het gebied rondom Blauwe Sluis. De rode pijl geeft de locatie van Landekensdijk 9 weer.

Landekensdijk 9 is gelegen op het noordelijke talud van een polderdijk. Ten noorden van de boerderij, tussen de Landekensdijk en de Keizersdijk, loopt het Ree Vliet.

Blauwe Sluis — Blauwe Sluis kent haar oorsprong in de spuisluis die aan het eind van de vijftiende eeuw werd gebouwd om de waterstand in het Ree Vliet te controleren. De sluis maakt deel uit van de hernieuwde inpoldering van het gebied nadat deze gedurende de Sint Elizabethsvloed uit 1421, waarbij als gevolg van een westerstorm, dijkdoorbraken en overstromingen grote delen van Zeeland en Zuid-Holland werden verwoest. De sluis bevond zich op een kruising van dijken, waaronder de nu nog aanwezige Landekensdijk, de Keizersdijk en de Groenendijk-Bloemendaalse Zeedijk.

Op de in 1560 geschilderde 'Kaart van den verdrongen Zuid-Hollandse Waard', wordt de Blauwe Sluis aangeduid. Op de kaart is het vliet in een witte kleur getekend. De aanwezige wegen zijn in een grijs-zwarte kleur getekend. De huidige situatie is op de ruim 450 jaar oude kaart nog duidelijk herkenbaar. Zo zien we de Landekensdijk meteen ten zuiden van het vliet. Deze volgt hetzelfde tracé als op de oude kaart, waarbij de Landekensdijk ter hoogte van de later ontstane Reedijk (begin zeventiende eeuw) naar het zuiden toe afbuigt.

De landschappelijke lijnen die op deze kaart zichtbaar zijn (de polderdijk, de wegen door de polder, het vliet), zijn ook nu nog allemaal herkenbaar in het landschap. Wat het meeste opvalt aan deze plattegrond is dat de aanwezige bebouwing is weergegeven. Hoewel zeer schetsmatig van opzet, zien we wel dat op de plek van het huidige Landekensdijk 9 een volume is geprojecteerd (zie uitsnede afbeelding 3).

Kadastrale minuutkaart 1811-1832 — Dat op deze plek al in een vroeg stadium sprake was van een (agrarisch) erf, wordt verder bevestigd door de kadastrale minuutkaart die in 1811-1832 is opgesteld. Daar waar de kaarten vóór 1800 vaak niet bijzonder accuraat waren, toont de minuutkaart een waarheidsgetrouwe weergave van de aanwezige situatie.

Op de minuutkaart (destijds nog gemeente Zevenbergen), zien we dat de Elderenspolder en de Landekens Voordagen zijn samengevoegd tot één polder en dat beide namen in roulatie zijn. Op de minuutkaart zien we ter plekke van het huidige nummer 9 een groot volume staan, bestaande uit een rechthoekige bouwmassa aan de noordzijde en een smaller volume tegen de zuidgevel (met de rooilijn iets van de straat verwijderd. Tegen de oostgevel staat verder nog een kleine aanbouw.

Volgens de bij de minuutkaart horende Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels hoorde het pand toe aan de weduwe Ronven. Behalve de bebouwing (aangeduid als huis en erf), bezat zij boomgaard,

moestuין en meerdere kavels weiland (tussen de dijk en het vliet) en bouwland (in de Elderenspolder).

Afb. 4 Kadastrale minuutkaart 1811-1832. Op de locatie van Landekensdijk 9 staat al een volume (rechts uitvergroot).

Bron: beeldbank Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

Topografische kaarten — Ook op de diverse topografische kaarten uit de negentiende en begin twintigste eeuw is op deze plek zonder onderbreking sprake van bebouwing.

Afb. 5 Topografisch militaire kaart 1869.
Bron: kaartenarchief Kadaster
(www.topotijdreis.nl).

Afb. 6 Topografische kaart 1935.
Bron: kaartenarchief Kadaster
(www.topotijdreis.nl).

Bouw Hoeve Maria — Op de plek waar al sinds het begin van de zeventiende eeuw sprake is van een agrarisch erf, wordt in 1934 een aanvraag ingediend voor de bouw van een nieuwe schuur en twee woningen. Het betreft de nu nog aanwezige Hoeve Maria, bestaande uit de schuur met ten noorden van de weg gelegen woning, de ten zuiden van de weg gelegen woning en het bij de schuur gelegen bakhuis. Hoewel met name de woning aan de noordzijde enkele wijzigingen aan de gevel heeft, is het agrarisch ensemble als geheel tot op heden nog gaaf behouden en daarmee representatief voor de situatie anno 1934.

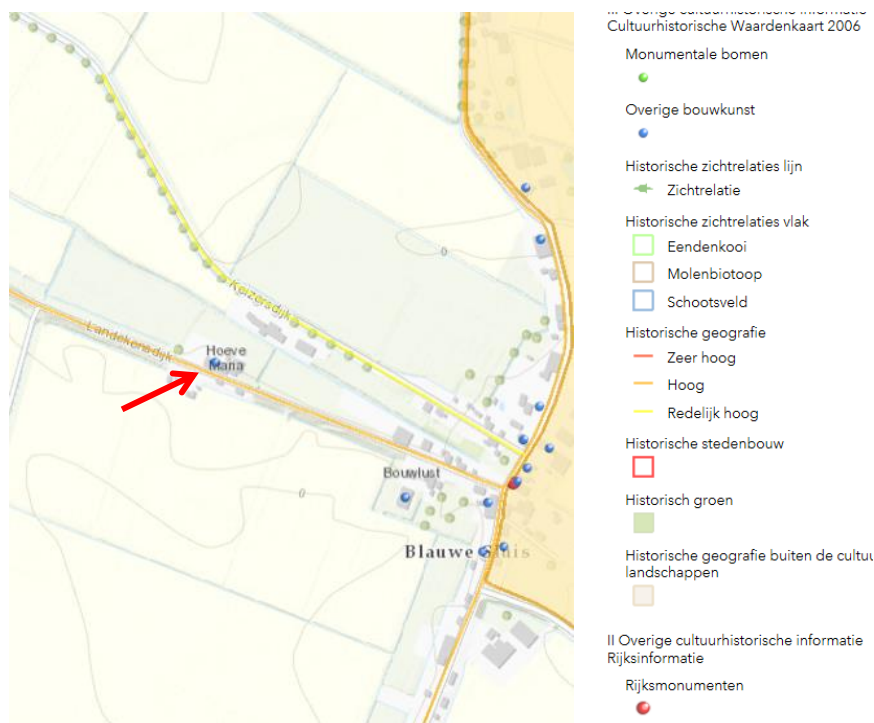
Voor de beschrijving van de schuur zie volgende paragraaf.

Conclusie cultuurhistorie — Hoewel het huidige complex uit 1934 dateert, is er al circa 400 jaar sprake van bebouwing op deze specifieke locatie, op het noordelijke talud van de Landekensdijk. Hierdoor, in combinatie met de gaaf behouden landschappelijke elementen uit de vroege zeventiende eeuw en daarvoor (de polder, inclusief polderdijk, de infrastructuur en de hoofdopzet van de verkaveling, en het Ree Vliet met de ten noorden gelegen Keizersdijk), is er sprake van een waardevol historisch ensemble.

De waarden die aan dit gebied kunnen worden toegekend, worden onderstreept door de Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant. Hierop wordt onder andere de Landekensdijk en de gewaardeerd als hoog cultuurhistorisch waardevolle historische geografie. Het oostelijke deel van de Keizersdijk wordt als 'redelijk

hoog' aangeduid. Opvallend genoeg worden de wegen door de polder (de Landekensweg en de Korte Landekensweg) niet aangeduid. Op deze kaart wordt ook Landekensdijk 9 aangeduid als cultuurhistorisch waardevol ('overige bebouwing': blauwe stip).

Afb. 7 Uitsnede van de Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Brabant. De rode pijl wijst Landekensdijk 9 aan (aangeduid als 'overige bouwkunst').

2.2 Beschrijving huidige complex

Algemeen — Landekensdijk 9 is in 1934 gebouwd ter vervanging van een bestaande eeuwenoude boerderij. De vergunningaanvraag is ingediend namens dhr W.A. Geel. De vergunning had betrekking op de herbouw van een schuur en woning en de stichting van een nieuwe woning. De nieuwe woning, het huidige Landekensdijk 6, bevindt zich aan de zuidzijde van de Landekensdijk, schuin tegenover de herbouwde woning.

De twee woningen zijn nagenoeg identiek. Voor wie de tweede woning was bedoeld, is onbekend. Aangezien Landekensdijk 6 buiten de kaders van dit onderzoek valt, wordt deze verder niet behandeld. Wel draagt dit volume bij aan de (historische) ensemblewaarde die aan het complex als geheel kan worden toegediend.

Wat opvalt is dat het plan is ingediend door een architect en niet door een aannemer. Dit is een verklaring voor het gegeven dat de schuur zich onderscheidt van de traditionele schuurtypologie en dat er bijzondere aandacht is besteed aan de materialisatie en opzet van de gevels. De architect, H. Oosterink, is afkomstig uit Lage Zwaluwe. Over deze architect is geen nadere informatie boven water gekomen. In paragraaf 2.3 komt aan bod dat Oosterink verantwoordelijk is geweest voor de bouw van meerdere schuren in de directe omgeving van Blauwe Sluis en als zodanig

een belangrijke, eigen stempel heeft geplaatst op het pandareaal van de kleine woonkern,

Korte beschrijving schuur — De schuur is gaaf behouden en is zowel wat betreft opzet, als gevelindeling en materialisatie haar oorspronkelijke verschijningsvorm nagenoeg ongewijzigd.

Het volume heeft een rechthoekige plattegrond met hoog opgaande gevels en is geplaatst onder een hoog mansardedak, gedekt met eternietplaten (conform de oorspronkelijke aanvraag). De schuur ligt op de helling van de dijk. Aan de achterzijde is de gevel dan ook aanzienlijk lager en is er sprake van twee rijen vensters/staldeuren. Bij het ontwerp is gebruik gemaakt van dit hoogteverschil. Aan de achterzijde is een (enkele) grupstal ingericht. De mestgang ligt aan de noordzijde. De voergang en -goot ligt iets hoger op de dijkelling. De stal is bereikbaar via de staldeuren in de kopgevels (die ook iets hoger zijn geplaatst dan de staldeuren van de mestgang) en in pandige deuren naar de schuur, die ook weer iets hoger lager en via twee treden te bereiken is. Bovenop deze stal lag een hooizolder.

De schuur met lang- en dwarsdeelpoorten bevindt zich aan de straatzijde. De westelijke poortopening is dichtgemetseld, de zuidelijke poortopening is voorzien van een vaste houten betimmering met horizontale delen.

Het muurwerk is opgetrokken in in kruisverband gemetselde baksteen. Het trasraam is in een iets donkerdere kleur (paarsrood) baksteen uitgevoerd en wordt afgesloten door een rollaag. De gevels worden geleed door brede, vlakke muurdammen.

Alle vensters en staldeuren zijn geplaatst onder betonnen lateien. De ramen hebben bakstenen vensterbankdorpels. Overal zijn nog de oorspronkelijke stalen vensters aanwezig. Aan de noordelijke langgevel en de kopgevels zijn deze (onderste rijen) uitgevoerd met valraam. De staldeuren zijn overal opgeklampt. Aan de kopgevels is nog sprake van de oorspronkelijke strokendeuren. Aan de noordzijde zijn deze afgetimmerd met plaatwerk.

De zuidelijke gevel, gelegen aan de straat wordt door middel van lisenen ingedeeld in traveeën, het centrale travee heeft een dubbele breedte en heeft een grote poortopening (met hout dichtgezet) met aan weerszijde een zesruits venster. De overige traveeën zijn elk voorzien van een soortgelijk stalen venster.

De noordelijke gevel telt twee bouwlagen en is opgedeeld in zes gelijkmatige traveeën. Op de begane grond (de grupstal) worden staldeuren en vensters afgewisseld. Bij enkele traveeën zit een deur met aan weerszijde een venster, bij andere bevindt zich één deur en één venster. Hierboven zit een rij ventilatiegaten met ijzeren muizenroosters aan de binnenzijde. Uiterst links zijn deze opening hoger geplaatst, corresponderend met de opzet van het interieur.

De tweede bouwlaag (de hooizolder) telt vier zesruits venster. Een opvallend detail zijn de grespijpen die ter hoogte van de lateien op de lisenen zijn bevestigd. De exacte functie van deze elementen is onduidelijk, maar het lijken ventilatie-elementen te zijn. Te zien is dat deze T-stukken (open verbinding door de muur) in de muur zijn gezet en naar binnen lijken te lopen. Aan de binnenzijde is echter geen opening zichtbaar.

De westelijke kopgevel heeft een asymmetrische opzet en laat duidelijk zien dat er in pandig diverse niveauverschillen zijn. Rechts bevindt zich de oorspronkelijke poortopening onder stalen latei. De opening is dichtgezet met een lichtere steen. Links van de poort is een breed liseen geplaatst die doorloopt tot de onderzijde van het bovenliggende venster. Ook hier is een gresbuis-element tegen het liseen aanwezig. Links zitten twee vensters en drie staldeuren, elk op een ander niveau. De rechter deur geeft toegang tot een kleine ruimte, mogelijk een stal voor kleinvee op opslag. Meteen hiernaast zit de deur van de voergang van de grupstal. De linker deur geeft toegang tot de mestgang.

Op de tweede bouwlaag en in de geveltop bevinden zich nog drie vensters. De top wordt verrijkt door een opvallend baksteenornament, bestaande uit overhoeks geplaatste strekken.

De oostelijke kopgevel heeft een opzet die ruwweg gelijk is aan de westzijde. Links een poort (nog aanwezig), geflankeerd tussen de hoekliseen en een breed liseen aan de rechterzijde. Rechts enkele

staldeuren en venster (met de dorpel op verschillende hoogten). Boven de twee vensters in de geveltop zit een soortgelijk baksteenornament als de westzijde. In ietwat terugliggende, grote, gepleisterde vlakken staat het jaartal en de naam van de boerderij 'anno 1934' en 'Hoeve-Maria'. Een gevelsteen herinnert aan de eerste steenlegging door Ant. Jac. Van Geel wed. op 1-9-1934.

Het interieur wordt grotendeels gevormd door de onverdeelde schuur. Aan de noordzijde liggen de lage grupstallen. Deze lage inbouw is aan de westzijde doorgetrokken (de opslag of stal voor kleinvee). Aan de oostzijde is een hogere ruimte ingebouwd. De westelijke bakstenen muur is nog behouden. Aan de zuidzijde is de muur weggebroken en opengewerkt. Een lage poort aan de westzijde is dichtgezet. Deze constructie is authentiek (zoals blijkt uit de vensters en ventilatiegaten aan het exterieur), maar gewijzigd.

De ruimte wordt overspannen door eenvoudige spanten die zijn samengesteld uit machinale delen en door middel van bouten, moeren en stalen profielen aan elkaar zijn verbonden.

De inrichting van de grupstallen is nog aanwezig: vloerniveaus, voergoot, betonnen voedertrog en een deel stalen kolommen waaraan het vee kon worden vastgebonden. De huidige vloerafwerking is niet oorspronkelijk. Alleen in de noordoostelijke ruimte is nog een deel van de klinkervloer en de afgeronde afstap naar de mestgang behouden.

Landekensdijk 9 te Lage Zwaluwe

waardenindicatie

21 maart 2018

Noord- en westgevel: authentieke opzet, authentieke vensters en deels authentieke deuren.

Noordgevel.

Westgevel, gezien vanaf de straat.

Zuidgevel (straatzijde) en oostgevel, met rechts de woning.

Detail van de oostgevel.

Detail van de westgevel, met de verspringende staldeuren.

Gevelsteen met naam eigenaar en eerste steenlegging.

Interieur: grupstal met daarbovenop de hooizolder.

Interieur: gezien in oostelijke richting met de bakstenen muur (met dichtgezette opening): relict van een gesloten ruimte.

Interieur: eenvoudige kapconstructie.

Interieur: grupstal.

Interieur: grupstal.

Korte beschrijving woning — De woning is gelijktijdig met de schuur opgetrokken. Het pand bestaat uit een eenlaags volume onder mansardedak (parallel aan de weg) Tegen de achtergevel (westelijke helft) is een eenlaags aanbouw onder plat geplaatst. In de oksel van beide bouwmassa's is in een later stadium een houten vertrek opgetrokken. Verder is tegen de westgevel van de achteraanbouw een klein bakstenen volume onder platdak gerealiseerd (secundaire entree woning). Het volume is opgetrokken in baksteen. Het heeft een hoog trasraam in een iets donkerdere (paarsrode) steen en wordt afgesloten door een rollaag. De voorgevel is gemetseld in een kettingverband, de overige gevels in staand verband. De platvolle voeg is ietwat rood gekleurd. De zichtbare voor- en zijgevels hebben de oorspronkelijke opzet behouden. De vensteropeningen op de begane grond hebben zwart geglaazuurde vensterbanktegels. De vensters en de verdiept liggende deur in de voorgevel zijn vervangen. Hierbij zijn de oorspronkelijke platte betonnen lateien boven de vensters vervangen door rollagen. Boven het rechter raam in de voorgevel is een deel van het muurwerk opnieuw opgemetseld. De vensters in de geveltop zijn geplaatst onder de oorspronkelijke rollagen en hebben bakstenen vensterbanken. Ook hier zijn de ramen vervangen. Het dak is gedekt met OVH-pannen. De pannen (vervangen). De materialisatie (trespa) van de dakkapellen is, evenals de bakgoten in de huidige opzet niet authentiek.

Korte beschrijving bakhuis — Het bakhuisje bevindt zich ten noorden van de woning en staat haaks op de straat. Het eenlaags volume is opgetrokken in in staand verband gemetselde baksteen. De voorgevel (oostzijde) is wit gesausd. De noordelijke kopgevel is blind. In de zuidelijke gevel bevindt zich een tweetal vensters onder rollaag (begane grond en zolder). In de voorgevel bevindt zich links een opgeklampte strokendeur onder betonnen latei (met daarboven een rollaag) en rechts een liggend venster onder rollaag en met bakstenen vensterdorpel. Het venster is niet authentiek. Kijkende naar het metselwerk is de gevelopening wel oorspronkelijk (geen sporen van breuksteen of bakstenen die smaller zijn dan een kop). In de achtergevel bevindt zich een authentiek ijzeren meerruits venster (met valraam) onder betonnen latei en rollaag. Rechts zit een dichtgemetselde deur. Op het dak staat een forse bakstenen schoorsteen, een fysieke herinnering aan de oorspronkelijke functie. De bakoven zelf is behouden in een voor het overige open interieur.

Korte beschrijving overige — Tegen de zuidoosthoek van de woning en in het verlengde van de zuidgevel van de schuur (aan de westzijde), staat nog relictten van een oude erfmuur. Deze muurdelen, circa 1 meter hoog, gemetseld in kruisverband en voorzien van een bakstenen ezelsrug zijn oorspronkelijk en dragen bij aan de ensemblewaarde van het complex als geheel.

Landekensdijk 9 te Lage Zwaluwe

waardenindicatie

21 maart 2018

Zuid- en oostgevel van het woonhuis. Rechts de houten uitbouw onder lessenaardak.

Zuid- en oostgevel van het woonhuis en links de kopgevel van het bakhuysje.

Achtergevel van het woonhuis en het bakhuis (noordgevels).

Voorgevel van het bakhuis (oostgevel).

Achtergevel van het bakhuis (westgevel).

De bakoven.

Landekensdijk 9 te Lage Zwaluwe

waardenindicatie

21 maart 2018

Bakstenen muur ten westen van de schuur. Tegen de hoekliseen van de schuur is nog de aanzet van en afgebroken muurdeel zichtbaar.

Relict van een bakstenen muur tegen de zuidoost hoek van het huis.

Landekensdijk 6. Het volume is gelijktijdig met nummer 9 gebouwd (één aanvraag) en is nagenoeg identiek in verschijningsvorm.

2.3 Bebouwing in de omgeving

In Blauwe Sluis en langs de dijken die vanuit Blauwe Sluis uitwaaien, staat een aanzienlijk aantal historische volumes. Alleen aan de Bloemendaalse Zeedijk bevindt zich één rijksmonument (nummer 40). Daarnaast is er een groot aantal volumes opgenomen in de MIP-lijst (Monumenten Inventarisatie Project). Tijdens deze inventarisatie, uitgevoerd aan het eind van de jaren tachtig, zijn de cultuurhistorisch waardevolle objecten uit de periode 1880-1940 in kaart gebracht. Landekensdijk 9 is destijds ook in deze lijst opgenomen. Ook op de cultuurhistorische waardenkaart van Noord-Brabant is een groot aantal volumes in en nabij Blauwe Sluis, waaronder Landekensdijk 9, opgenomen als cultuurhistorisch object ('overige bouwkunst').

De waardering van een groot aantal panden op de MIP-lijst en de Provinciale waardenkaart heeft niet geresulteerd in de aanwijzing van gemeentelijke monumenten in en om Blauwe Sluis: alleen de schuur van Groenendijk 62 is als gemeentelijk monument aangeduid.

Het overgrote deel van de historische bebouwing is traditioneel in opzet. De architectuur van de boerderijen, schuren en woningen borduurt voort op de negentiende-eeuwse traditie. Binnen dit traditionele bebouwingsareaal vormt de in 1934 gebouwde Hoeve Maria (schuur en woningen samen) een bijzonder object met een geheel eigen verschijningsvorm.

Rondom Blauwe Sluis en in een straal van één kilometer van Hoeve Maria bevindt zich een tweetal schuren dat een soortgelijke opzet heeft als de schuur van Landekensdijk 9.

- Aan de Bloemendaalse Zeedijk 28 ligt Hoeve Ariana. Deze schuur is in 1929 gebouwd. Ook dit is een schuur onder mansardedak met aan de kopgevel de opvallende ietwat terugliggende vlakken met daarin het jaartal en de boerderijnaam. De zijgevels van de schuur zijn gewijzigd (gevelopeningen dichtgezet) en de rechter poort in de voorgevel lijkt later te zijn toegevoegd.
- Aan de Zwaluwse Pootweg 11 ligt een laat-negentiende-eeuws huis met daarachter een grote schuur. Ook deze is geplaatst onder een mansardedak en draagt groot het jaartal (1931) en de naam (eveneens Hoeve Maria).

De drie schuren zijn vrijwel zeker alle drie door dezelfde architect getekend. Een opvallend verschil tussen de twee oudere exemplaren en Landekensdijk 9 is dat beide schuren op een vlakke ondergrond zijn geplaatst en daardoor ook een meer traditionele opzet hebben, in tegenstelling tot de Landekensdijk, waar de gevelopbouw en interieur opzet over meerdere niveaus bepaald is door de dijkligging. Ook de uitvoering van de gevelopeningen, geplaatst onder segmentbogen (ramen) of gedrukte rondbogen (poort) zijn meer traditioneel in opzet dan de betonlateien die bij de Landekensdijk toegepast zijn.

Landekensdijk 9 te Lage Zwaluwe

waardenindicatie

21 maart 2018

Daarnaast zijn de schuren gebouwd als objecten bij een bestaand huis (bij de Bloemendaalse Zeedijk is de huidige woning naoorlogs). Als zodanig ontbreekt, met name bij de Bloemendaalse Zeedijk de ensemblewaarde die bij de Landekensdijk wel aanwezig is.

De twee schuren staan niet vermeld in de MIP-lijst en zijn ook niet opgenomen op de provinciale cultuurhistorische waardenkaart. De drie schuren tezamen dragen wel in hoge mate bij aan de karakteristiek van het agrarisch landschap rondom Blauwe Sluis en vormen een architectonisch ensemble (vermoedelijk toe te schrijven aan één architect).

Afb. 8 Drie soortgelijke boerderijen rondom Blauwe Sluis:

- Hoeve Maria, Landekensdijk 9
- Hoeve Adriana, Bloemendaalse Zeedijk 28
- Hoeve Maria (zelfde naam), Zwaluwse Pootweg 11

Afb. 9 Hoeve Maria, Zwaluwse Pootweg 11. De schuur staat achter een oudere woning (deze is opgenomen in de MIP-lijst).

Afb. 10 Hoeve Adriana, Bloemendaalse Zeedijk 28. Bij de schuur staan enkele naoorlogse schuren en een woning.

3 Waardenindicatie

3.1 Inleiding

Onderhavige waardenindicatie dient als onafhankelijke onderbouwing om vast te stellen of Landekensdijk 9 kan worden gekenmerkt als een cultuurhistorisch waardevol object.

3.2 Waardering

Typologie — De schuur van Landekensdijk 9 is gebouwd in een typologie die afwijkend is van de traditionele boerderijarchitectuur die in Blauwe Sluis aanwezig is en op de lijsten van rijks- en gemeentelijke monumenten is vertegenwoordigd. Vanwege de karakteristieke typologie heeft de een hoge architectuurhistorische waarde.

De schuur heeft een hoge architectuurhistorische waarde vanwege de wijze waarop de architectuur inspeelt op de specifieke ligging op de helling van een dijklichaam. Dit manifesteert zich bij het volume doordat het meerdere vloerniveaus kent en de achtergevel ook twee bouwlagen telt (en de voorgevel één). Daarnaast zorgt de specifieke indeling voor een bijzondere gevelopzet van de topgevels, waarbij het niveau van de staldeuren van zuid naar noord steeds lager ligt.

De schuur heeft vanwege de wijze waarop de architectuur inspeelt op het landschap, een hoge zeldzaamheidswaarde.

Het bakhuisje is als zodanig nog steeds herkenbaar en heeft ook nog haar schoorsteen en bakoven. Als zodanig heeft het pand een positieve waarde vanwege de herkenbaarheid van de voormalige functie van dit, voor een agrarisch erf, karakteristiek volume.

Ensemble bebouwing — Er is sprake van een gaaf behouden ensemble van een schuur, twee woningen en een bakhuisje die alle gedurende één fase zijn gebouwd. Als zodanig is sprake van een hoogwaardig agrarisch ensemble uit de interbellumperiode.

Architectuur — De schuur is onder architectuur gebouwd en kenmerkt zich door een eigen vormgeving die afwijkt van de meer traditionele boerderij-architectuur in de gemeente. Door deze 'eigen' vormtaal neemt het pand een bijzondere positie in in het gebouwenareaal van de gemeente en is het een bijzonder voorbeeld van een 'moderne' boerderijarchitectuur uit de interbellumperiode.

Het feit dat er drie soortgelijke schuren in een korte nabijheid van elkaar zijn gelegen (waarbij Landekensdijk 9 zich positief onderscheidt wat betreft modern materiaalgebruik, karakteristieke elementen en ensemblewaarde), heeft een positieve impact op de (architectuur)historische waarde van de schuur en draagt

bovendien in hoge mate bij aan de karakteristiek van Blauwe Sluis: draagt bij aan de eigen identiteit van de kleine woonkern.

De architectuur van de woning en het bakhuis zijn karakteristiek voor de interbellumperiode. De architectuurhistorische waarde is, mede vanwege de aanpassingen aan de woning, beperkt. De waarde zit er met name in dat de woning en het bakhuis deel uitmaken van een historisch waardevol ensemble (waarbij de schuur vanuit architectuurhistorisch oogpunt het voornaamst is).

Gaafheid — Het exterieur van de schuur is gaaf behouden, zowel wat betreft gevelindeling als materialisatie van de vensters, staldeuren (deels betimmerd met plaatwerk) en poort (twee van de drie openingen zijn behouden, maar dichtgezet). De eterniet platen op het dak zijn ook conform het oorspronkelijke plan.

In het interieur is het open karakter behouden. De inpandige (stenen) elementen (de grupstallen en de tweelaags massa) zijn authentiek. De grupstallen zijn nog als zodanig herkenbaar.

Vanwege de gaafheid van zowel exterieur als interieur kan aan de schuur een hoge bouwhistorische waarde worden toegekend.

Cultuurhistorie — Op de locatie van Landekensdijk 9 is al sinds het inpolderen van de Landeken Voordagen en de Elderenspolder (later samengevoegd) aan het begin van de zeventiende eeuw sprake van een boeren erf. Als zodanig is er een sterke relatie

tussen de ten zuiden gelegen polder en het boerenerf op de noordelijke helling van het dijklichaam van deze polder en is er sprake van een hoge cultuurhistorische waarde (als onderdeel van de inpolderingsgeschiedenis van het gebied).

Er is bovendien sprake van een waardevolle ruimtelijke samenhang tussen de bebouwing het dijklichaam, de open polder aan de zuidzijde en het vliet aan de noordzijde.

Concluderend

Aan de schuur kan vanwege haar typologie, architectuur (esthetica), gaafheid en historische relatie tot het omliggende landschap, een hoge cultuur- en architectuurhistorische waarde worden toegekend. De overige bebouwing, de woning en het bakhuis (en de muurdelen langs het erf) hebben, met name vanwege de ensemblewaarde, een positieve cultuurhistorische waarde.

4 Bronnen

- Gemeentearchief, bouwdoossiers.
- *Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, M.I.P., gemeente Zevenbergen, 's-Hertogenbosch, 1990.*
- Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Brabant
- Kaartenarchief Kadaster (topografische kaarten):
www.topotijdreis.nl
- Beeldbank Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (kadastrale minuutkaart): beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- Beeldbank Regionaal Archief Dordrecht (historische kaarten):
www.regionaalarchiefdordrecht.nl
- Beeldbank Nationaal Archief (historische kaarten):
www.gahetna.nl

Res nova Monumenten

Erfgoed in ontwikkeling

drs Margreeth W. Bangert

06 – 1 45 42 47

drs Don Rackham

06 – 47 14 21 51

Postadres:

Bergerweg 27

6085 AT Horn

Internet:

margreeth@resnovamonumenten.nl

don@resnovamonumenten.nl

www.resnovamonumenten.nl